

Nr 102

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen (1934:437) för Sveriges riksbank; given Stockholms slott den 2 april 1971.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksbanken skall ges möjlighet att bevilja Sveriges Investeringsbank Aktiebolag kredit i checkräkning med ett belopp om högst 200 milj. kr.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1934:437) för Sveriges riksbank

Härigenom förordnas, att 17 § lagen (1934: 437) för Sveriges riksbank skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

17 §

Riksbanken må driva utlåningsrörelse medelst:

a) diskontering av växlar, som förfalla till betalning inom sex månader;

b) utlåning mot förbindelse till återbetalning antingen å bestämd tid av högst sex månader eller ock efter högst tre månaders uppsägning samt mot pant av obligationer, aktier eller andra värdepapper; dock att kommun och annan därmed jämförlig samfällighet må, på ovan stadgade återbetalningsvillkor, kunna erhålla lån utan annan säkerhet än dess egen förbindelse;

c) utlåning mot förbindelse till återbetalning å bestämd tid av högst sex månader i förening med panträtt, som stiftats genom överlåtelse av upplagspantbevis eller upplagsbevis, varom stadgas i lagen om upplagshus och upplagsbevis, eller upplåtits i varor liggande å allmän våg eller satta i förvar hos tredje man, vilken förbundit sig att hålla dem eller deras värde riksbanken tillhanda, för så vitt den, som utfärdat beviset eller åtagit sig förbindelsen, prövas därför vederhäftig;

d) beviljande på högst tolv månader av kredit i checkräkning mot pant av svenska statens, allmänna hypoteksbankens eller konungarikets Sveriges stadshypotekskassas obligationer eller, intill ett belopp av femton miljoner kronor, mot annan säkerhet.

Riksbanken får dessutom bevilja Sveriges Investeringsbank Aktiebolag kredit i checkräkning, intill ett belopp av tvåhundra miljoner kronor, utan annan säkerhet än bolagets egen förbindelse.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 2 april 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASP-LING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i lagen (1934: 437) för Sveriges riksbank* och anför.

Sveriges Investeringsbank Aktiebolag (investeringsbanken), som ägs av staten, har f. n. ett aktiekapital på 900 milj. kr. och en reservfond på 100 milj. kr. För bankens förbindelser finns dessutom en av riksgäldskontoret tecknad garanti på 900 milj. kr. Investeringsbanken, som hittills finansierat sin utlåningsverksamhet med eget kapital, har enligt de bestämmelser som gäller för banken rätt att skaffa medel för verksamheten genom upplåning. Vid utgången av 1970 uppgick bankens utestående lån till drygt 500 milj. kr. och dess låneutfästelser till ytterligare 1,1 miljarder kr. I den till årets statsverksproposition fogade finansplanen tog jag upp frågan om en utbyggnad av investeringsbankens utlåningsmöjligheter (prop. 1971: 1 bilaga 1 s. 17). Jag framhöll där att banken visat sig vara ett effektivt näringspolitiskt medel och svarar mot väsentliga behov hos näringslivet och att det därför var angeläget att banken tillåts öka sitt bidrag till näringslivets investeringar i samma takt som under tidigare år. I samband med att jag berörde frågan om kapitalimport framhöll jag vidare bl. a. att syftet med en sådan import måste vara att den kommer den industriella utbyggnaden tillgodo och att en upplåning utomlands av investeringsbanken utgör ett led i dessa strävanden. Riksdagen har vid behandlingen av de riktlinjer för den ekonomiska politiken som anges i finansplanen godkänt vad som anförts i fråga om investeringsbankens verksamhet (FiU 1971: 1, rskr 1971: 25).

I skrivelse den 25 mars 1971 har *fullmäktige i riksbanken* hemställt att riksbanken ges möjlighet att bevilja investeringsbanken kredit i checkräkning med ett belopp om högst 200 milj. kr.

Riksbanksfullmäktige, som inledningsvis i skrivelsen påpekar att de har att genom sina åtgärder bidra till att realisera de av riksdagen godtagna riktlinjerna för den ekonomiska politiken, har övervägt frågan hur investeringsbankens upplåningsbehov skall passas in i den allmänna

ramen för det svenska näringslivets kreditfinansiering. En utgångspunkt för fullmäktiges bedömning har varit det av riksdagen nyligen fattade beslutet i fråga om investeringsbankens verksamhet. En annan utgångspunkt har varit den princip som slogs fast då investeringsbanken inrättades att banken i kreditpolitiska sammanhang bör bedömas på ett i stort sett likartat sätt som hypoteksbanker och kreditaktiebolag och också omfattas av riksbankens emissionskontroll. Särskild hänsyn måste dessutom enligt fullmäktige tas till investeringsbankens teknik vid beviljande och utbetalning av lån. Fullmäktige anför vidare. Det kunde synas naturligt att investeringsbanken tillämpade samma ordning som andra mellanhandsinstitut, där tidpunkten för utbetalning av lån är beroende av tidsplaceringen av obligationsemissioner eller av reverslån. Normalt finns sålunda hos dessa andra institut en kortare eller längre kö av beviljade men inte utbetalade lån. Under väntetiden brukar finansieringen ske genom interimskrediter från bankinstitut. Investeringsbanken specificerar emellertid i stor utsträckning i lånekontrakten utbetalningstidpunkter, som bestäms av tidsplaneringen för det investeringsprojekt som finansieringen avser. Några problem har hittills inte uppstått, eftersom utbetalningarna täckts av bankens egna medel och upplåning således inte varit aktuell. I den mån de egna medlen inte längre förslår måste emellertid arrangemang vidtas, så att medel finns för att täcka låneutbetalningarna vid de i förväg bestämda tidpunkterna. Riksbanken är givetvis beredd att medverka till att täcka de upplåningsbehov hos investeringsbanken, som ligger inom den i finansplanen angivna och av riksdagen godtagna ramen. Det skulle emellertid enligt fullmäktiges mening innebära en alltför stark bindning av handlingsfriheten att garantera en långsiktig upplåning, som skulle vara tidsmässigt helt bunden till de utbetalningstidpunkter som följer av investeringsbankens låneavtal med kunderna. För de likviditetspåfrestningar som kan följa av en bristande synkronisering mellan upplåningslikviderna och låneutbetalningarna skulle investeringsbanken visserligen kunna söka ta upp kortfristiga krediter från banker. Möjligheterna till det kan emellertid under långa perioder vara små eller obefintliga. För att skapa tillräcklig säkerhet för att uppfylla sina åtaganden skulle investeringsbanken därför tvingas att bland sina tillgångar hålla ett betydande belopp likvida medel. En mera tillfredsställande lösning är att tillförsäkra investeringsbanken en garanterad kredit att användas för att möta tillfälliga likviditetspåfrestningar. Fullmäktige anser det naturligt att en sådan kreditlimit ställs till förfogande av riksbanken, något som tillsammans med den mera långsiktiga ramen för investeringsbankens upplåning skulle ge investeringsbanken tillräcklig säkerhet vid nya kreditåtaganden. Kreditlimitens storlek får avvägas med utgångspunkt i den accepterade ramen för bankens beviljningar. F. n. synes en kredit på 200 milj. kr. vara tillräcklig.

Fullmäktige har också övervägt formen för kredit till investeringsbanken. Karaktären av komplement till investeringsbankens likvida medel med ett i förväg bestämt belopp pekar på kredit i checkräkning som den naturliga formen. Riksbankens möjligheter att bevilja sådan kredit anges i 17 § lagen för Sveriges riksbank under d. Där stadgas att riksbanken på högst tolv månader får bevilja kredit i checkräkning mot pant av svenska statens, allmänna hypoteksbankens eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer eller, intill ett belopp av femton milj. kr., mot annan säkerhet. F. n. kan riksbanken sålunda inte lämna ifrågavarande checkräkningskredit åt investeringsbanken. Fullmäktige hemställer därför att till 17 § fogas ett nytt stycke, vari anges att riksbanken dessutom får bevilja investeringsbanken kredit i checkräkning intill ett belopp av 200 milj. kr. utan annan säkerhet än dess egen förbindelse.

Efter remiss har yttrande över riksbanksfullmäktiges framställning avgetts av *bankinspektionen*, som har ingen erinran mot det föreslagna upplåningsarrangemanget för investeringsbanken och tillstyrker förslaget till ändring i lagen för Sveriges riksbank. Med hänvisning till att någon subventionering inte är avsedd att ske i den verksamhet som investeringsbanken bedriver förutsätter inspektionen därvid, att checkräkningskrediten beviljas på affärsmässiga villkor i fråga om ränta m. m.

Departementschefen

Sveriges investeringsbank är ett viktigt näringspolitiskt instrument och svarar mot väsentliga behov hos näringslivet. Jag har tidigare erinrat om att jag i den till årets statsverksproposition fogade finansplanen framhöll angelägenheten av att investeringsbanken tillåts öka sitt bidrag till näringslivets investeringar i samma takt som under tidigare år. Vad jag i finansplanen anförde om investeringsbankens verksamhet har godtagits av riksdagen. Riksbanksfullmäktiges förslag att skapa möjlighet för investeringsbanken att hos riksbanken erhålla checkräkningskredit intill ett belopp av 200 milj. kr. är enligt min mening ett lämpligt sätt att minska de tillfälliga likviditetspåfrestringar som kan uppkomma för investeringsbanken vid en fortsatt ökad utlåningsverksamhet. Efter samråd med chefen för industridepartementet förordar jag därför att fullmäktiges förslag i detta avseende bifalles och tillstyrker att i 17 § lagen för Sveriges riksbank tas in ett nytt stycke i enlighet med förslaget.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till *lag om ändring i lagen (1934: 437) för Sveriges riksbank*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten